

רבי אלעזר היה הולך בדרך. מצא את רבי פנחס בן יאיר שהיה בא. געה חמורו. אמר רבי פנחס, ודאי במשקל (בקול) שמחת החמור, אני רואה שפנים חדשות ימצאו פה. כיון שיצא מאחר ענפי ההר, ראה את רבי אלעזר שהיה בא. אמר, ודאי משקל (קול) השמחה נשלם. ירד רבי אלעזר אליו ונשק לו. אמר לו, אם צורת הדרך האחת אליה, נלך ונתחבר כאחד. ואם לא, קח את דרכך ולך. אמר לו, ודי שכנגדך אני הולך, כיון שמצאתי אותך, אלה אחריך ונתחבר כאחד. **פתח** רבי פנחס ואמר, (תהלים קכח) 'יברכה ה' מציון וראה בטוב וגו'. 'יברכה ה' מציון, מה הטעם מציון? משום שהרי משם יוצאות ברכות להשתתף (להמצא). זהו שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ומשום כך, 'יברכה ה' מציון, שהרי משם יוצאות ברכות לכל. וראה בטוב ירושלים, שבגלל ציון ירושלים מתברכת. שפיון שציון התמלא בברכות, אז ירושלים מתברכת, ונמצאים בה רחמים. וכשירושלים מתברכת, כל העם מתברך.

כ ימי חייה, שלא תראה קשת בימיה כמו לאביה. ועל זה – וראה בטוב ירושלים כל ימי חייה. וראה בנים לבניה, יראי חטא, חסידים, קדושים. אז – שלום על ישראל. מה זה שלום על ישראל? אלא כמי שאומר: שלום על ראש המלך, שלא יחסר כל. כך שלום על ישראל, בזמן שצדיקים ימצאו בעולם.

פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי יז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים – הרי בארנו. בני בנים – אלו שאר כתרי המלך, כמו שנאמר (ישעיה יד) וכל בניך למודי ה'. וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים, כמו שנאמר ותפארת בנים אבותם. אין מתעטרים הבנים אלא באבות. מכאן למדנו שבנים לא מתעטרים ולא משקים מהשקית הנחל, אלא בזמן שהאבות מתעטרים ומברכים. זהו שכתוב ותפארת בנים אבותם.

עד שהיו הולכים, הגיע זמן תפלה. ירדו והתפללו. בעוד שהיו מתפללים, נכרך נחש אחד ברגלי חמורו של רבי פנחס. בעט (נכה) וגעה פעמים. אחר שסימו את התפלה, אמר רבי פנחס: ודאי צער הוא לבהמה שלי, שהרי היום הזה הקדמתי, והייתי מרחש

בתורה, והעביר אותי במקום ששורה לכלוף, ועכשו מצערים אותו. קמו וראו נחש אחד קשור על רגליו. אמר רבי פנחס: נחש נחש, לך וסובב (וצדד) את קשרך במדרון החור. בינתיים נשר הנחש ונפל חתיכות חתיכות.

אמר רבי אלעזר, ומה כל כך מדקדק הקדוש ברוך הוא בצדיקים? אמר לו, ודאי שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים ושומר אותם, ורוצה להוסיף להם קדשה על קדשתם, ועכשו החמור הזה, שלא שמר את הקדשה שלי, הוא הצטער. והנחש הזה היה שליח, וכמה שליחים יש לקדוש ברוך הוא, ובכלם הוא עושה את שליחותו, ואפלו בחיות השדה. זהו שכתוב (ויקרא כו) והשליחתי בכם את חית השדה ושפלה אתכם. ואפלו ביד גוי, זהו שכתוב (דברים כח) ישא ה' עליך גוי מרחק מקצה הארץ.

אמר רבי אלעזר, וביד ישראל עושה שליחות? אמר לו, כן, כמו רשע ביד צדיק. אבל רשע ביד ישראל רשע אחר, לא עושה בו שליחות, אלא בזמן שאינו מכונן בו. זהו שכתוב (שמות כא) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו. ואשר לא צדה דוקא, שלא להרג אותו. זה והאלהים אנה לידו, כדי להעניש את שניהם.

אמר רבי אלעזר, איך עושה הקדוש ברוך הוא שליחות בידי אלה וביד גוי? אמר לו, ואביך לא אמר לך? אמר לו, טרם שאלתי.

פתח ואמר, (איוב לד) והוא ישקט ומי ירשע וגו'. והוא ישקט – בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שקט ושלום לאדם, מי הוא שרשאי להזיק לו ולעשות לו קטגוריה? ויסתר פנים ומי ישורנו – ובזמן שהוא מסתיר את עינו מלהשגיח עליו, מי הוא שישגיח עליו לשמר אותו ולעשות לו שמירה? ודרכי הקדוש ברוך הוא בזה על גוי ועל אדם יחד. בין לכל העולם, בין לעם אחד, בין לאחד לבדו.

בא ראה, בזמן שבני אדם כשרים מעשיהם למטה, מתעורר עליהם למעלה ימינו של הקדוש ברוך הוא. אז מתעוררים כמה אוהבים, כמה שומרי העולם, כמה שומרי האדם, מימין ומשמאל. ואז נכנע השמאל ולא יכול לשלט. ובזמן שבני אדם אין כשרים מעשיהם למטה, מתעורר השמאל, וכל אלו שבאו מצד השמאל, כלם מתעוררים וכלם נעשים שלוחים להרע לבני האדם. שהרי אותם

שְׁעָבְרוּ עַל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, כָּלֵם רְשׁוּמִים בְּפָנֵיהֶם, וְנוֹדְעִים לְאוֹתָם שְׁמַעוֹרְרִים מִצַּד הַשְּׂמַאל.

וּמִשׁוּם כִּף הַחַיּוֹת וְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכֹל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַשְּׂמַאל, כָּלֵם נִקְרָאִים (הם) שְׁלוּחִים לְאוֹתָם הַרְשׁוּמִים שְׁמַתְעוֹרְרִים אוֹתָם. וְיִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב שְׂאִין מַעֲשִׂיהֶם כְּשָׂרִים, כָּלֵם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין. וּמִשׁוּם שְׁהֵימִין נִכְנַע מִמַּעֲשִׂיהֶם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַשְּׂמַאל, וְכֹל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַשְּׂמַאל. וְלִכֵּן הַשְּׁלִיחוֹת בְּיַדֵי הַחַיּוֹת וְהַגּוֹי וְכֹל שְׂדוּמָה לָהֶם, שֶׁהֵם מִצַּד הַשְּׂמַאל, וְלֹא בְּיַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהוּא רָשָׁע, הוּא בָּא מִצַּד הַיָּמִין.

וְיִשְׂרָאֵל רָשָׁע שֶׁנִּפְלַ בְּיַד יִשְׂרָאֵל רָשָׁע אַחֵר, בְּזִמְן שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן בּוֹ – כִּדֵי שְׁשִׁנִּיהֶם יַעֲנִשׁוּ וְיִקְבְּלוּ עֲנֹשׁ לְטֹהַר אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֵם בְּיָמִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בְּשַׂמְאֵל, וְלֹא הִתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים, וְלִכֵּן לְזִמְן אַחֵר הֵם יַעֲבְרוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה מִפִּילְגָשׁ בַּגְּבֻעָה, שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהָיוּ רָשָׁעִים, לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁתְּעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם רָשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵים, וְלִכֵּן מָתוּ (מִיִּשְׂרָאֵל) כָּל אוֹתָם פְּעָמִים שְׁמָתוּ. עַד שֶׁכָּל הַרָשָׁעִים שֶׁהִתְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם מָתוּ וְנִשְׁאַרוּ אוֹתָם צַדִּיקִים יוֹתֵר שִׁיעֲשׂוּ אֶת הַדְּבָר בְּדֶרֶךְ אֱמֶתִית. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהֵם צַדִּיקִים, לֹא נִתֵּן הַדְּבָר, אֶלָּא לְאוֹתָם שְׁנִתֵּן. כְּשִׁשְׁקוּלִים הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְאוֹתוֹ הַזִּמְן לֹא נִמְצָאוּ הָעוֹלָמוֹת שְׁקוּלִים כְּאֶחָד.

וַעֲלֵ כֵּן, רָשָׁעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִגְבֵי רָשָׁעִים אַחֲרֵים אֵינָם שְׁלוּחֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָיוּ אֵינָם בָּאִים מִצַּד הַשְּׂמַאל. מְשָׁל לְבַנֵּי אָדָם שֶׁחֲטָאוּ לְמֶלֶךְ. הַתְּעוֹרֵר הַשׁוֹטֵר אֲלֵיהֶם לְתַפֵּשׂ אוֹתָם וְלִהְעַנֵּשׂ אוֹתָם, לְאוֹתָם שֶׁחֲטָאוּ לְמֶלֶךְ. קָם חָכָם אֶחָד מֵהֶם וְהִתְעַרַּב עִם בְּנֵי הַשׁוֹטֵר. הָרִים הַשׁוֹטֵר אֶת עֵינָיו וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מִי נִתֵּן אוֹתְךָ בֵּינֵינוּ? וְהָרִי אֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁחֲטָאוּ לְמֶלֶךְ. הָרִי אִתָּה תַעֲנֵשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה! לְקַחוּ אוֹתוֹ וְהִרְגוּ אוֹתוֹ.

כִּף יִשְׂרָאֵל בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בְּשַׂמְאֵל, וְלֹא הִתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁהֵם גּוֹרְמִים בְּעוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁנִּכְנַע הַיָּמִין, וְהַשְּׂמַאל מִתְעוֹרֵר וְכֹל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּדוֹ – אִם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְהִתְעַרַּב עִמָּם, הֵם מְכִירִים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: אֵינְךָ מֵאוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד

הימין, שנכנע מהעוונות שלהם, ואינך מאותם שחטאו למלך, מי נתן אותך אצלנו? נמצא שהוא נענש בראשונה. ושלמה המלך צוח כנגדם ואומר, (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ודאי, מכיון שאינו שליח המלך, ולא בא מאותו הצד.

אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא, שהרי שנינו שיש ימין ויש שמאל, רחמים ודין. ישראל (לימין), ועובדי עבודה זרה לשמאל. ישראל, אף על גב שהם רשעים ונכנעים, הם בימין ולא נדבקים לשמאל, ולא מתערבים עמו לעולמים. ומשום כך כתוב, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. שכאשר מתעלה הימין, ישראל שנדבקים עמו תעלו ויתעטרו בו. אז נכנע השמאל, וכל אותם שבאים מצדו. זהו שכתוב (שמות טו) ימינך ה' תרעץ אויב.

פתח רבי אלעזר ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מה זה ביום השמיני? אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת?! בשבעת ימים היה צריך להיות, או שבעה ימים ימלא את ידכם. מה זה כי שבעת ימים ימלא?

אף אשרי הכהנים שמתעטרים בעטרת המלך הקדוש ומשוחים בשמן משחת קדש, משום שמתעורר השמן (האחר) העליון שמשקה את כל השבעה, ונמשחים מאותו משחת קדש, ונדלקים ממנו כל אותם שבעה מנורות, ושמן המשחה הזה הוא הפלל של כל השבעה, וכלם נכללו בו.

ושנינו שהם ששה, וכלם כלולים בזה, וזה הפלל של כלם, ומשום כך שבעת ימים ימלא, שהרי בזה הם תלויים. ועל כן נקראת כנסת ישראל בת שבע. מה היא בת שבע? שהיא כלולה מששה אחרים.

ביון שהשבעה הזה משלים את הכהנים ומעטר אותם ומושח אותם בכל, כשמגיעים לכנסת ישראל, שהיא השמינית, הצטוה אהרן להקריב עגל, משום שהוא בנה של הפרה, לכפר על אותו חטא העגל האחר שעשה אהרן, וחטא אל הפרה, שהיא שמינית, שלמותם של ממני (של אמוני) ישראל. ונמצא הכהן שלם בכל, בשמונה מיני לבושי כבוד, שלם בכל הכתרים, שלם למעלה, שלם למטה.

ובב' צריך להראות מעשה. ולכן נעשה באהרן המעשה למטה, כדי שיתעורר כך למעלה והכל ימצא בגון אחד, ואז כל העולמות מתברכים, ונמצאות ברכות על ידי הכהן. וכאן משתלם הכהן בכל כראוי.

למה עגל, שכתוב עגל בן בקר לחטאת? משום אותה החטאת שעשה בראשונה. ואיל לעלה, מה הטעם איל? משום אילו של יצחק, שהיה עולה תמימה, ואת זה ראוי להקריב, כדי להשלים את הכל. והמקום הזה נשאב מצדו של יצחק. והאיל הזה, בשביל האיל של יצחק נקרב עולה, (משום שהיא עולה) שהרי עולה למעלה עולה, וכדי לעטר אותה בשלמות. עגל ואיל. עגל בשבילה כמו שאמרנו. איל – להשלים אותה בשלמות של יצחק כראוי.

וישראל שחטאו עם הכהן בזה, מקריב כגון זה, שכתוב ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה'. שור – על מה שחטאו. ואיל – להשלים את המקום הזה בשלמותו של יצחק.

מה שונה בכהן שכתוב בו עגל לחטאת, ולא כתוב בישראל שור לחטאת? אלא ישראל הרי קבלו ענש בראשונה, ומשום שקבלו ענש בכמה מקומות, על כן הקדוש ברוך הוא לא רצה להזכיר להם את חטאיהם כבראשונה, ועל כן לא כתוב כאן לחטאת, אלא לשלמים, כדי להראות שלום, שהרי הקדוש ברוך הוא בשלום עם ישראל על זה.

אבל אהרן, שהרי לא קבל ענש מתפלתו של משה, שכתוב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' וגו', וכתוב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא, ועד עכשו החטא היה תלוי, כתוב ועגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, (ואיל לעלה) כדי שיכפר את חטאו, ויטהר וישתלם בכל.

ובאותו היום נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שלום בכל, בשמחה שלמטה ומטה, ואלמלא שנמצאת הערבוביה של בני אהרן באותו היום – מיום שעלו ישראל מן הים לא נמצאה שמחה בעליונים ובתחתונים כבאותו היום. באותו היום העבר אותו החטא מן העולם, ונמצאו כהן וישראל מטהרים ממנו. (כל) אותו היום העברו כל אותם המקטרגים שלמעלה, והיו הולכים ומשוטטים סביבם של ישראל, ולא נמצאו באותו זמן.

עַד שְׁגֵרְמָה הַשְּׁעָה, וְקָמוּ נָדָב וְאַבְיָהוּא וְעַכְבּוֹ (וערבבו) אֶת שְׁמֹחַת הַכֵּל, וְנִמְצָא רִגְזוֹ בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם.

מִיד – וַיִּקְחוּ (שני) בְּנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֶמְתוֹ וְגו'.

שְׁנֵינֵנו, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּתָה שְׁמֹחַתָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהַקְשֵׁר בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה בְּכָל הַקְשָׁרִים הַקְדוּשִׁים, שֶׁהָרִי קְטָרֶת קוֹשֶׁרֶת הַכֵּל כְּאֶחָד, וּמִשׁוֹם כֶּף נִקְרָאת קְטָרֶת. וְהֵם בָּאוּ וְקִשְׁרוּ אֶת כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים כְּאֶחָד, וְהִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, שֶׁלֹּא קִשְׁרוּ אוֹתָהּ עִמָּם. וְקִשְׁרוּ דְבַר אַחֵר. וּמִשׁוֹם כֶּף הַזֹּהֵר אַחֵר כֶּף אֶת הַכֹּהֲנִים, שְׁכָתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

וּבְכַמּוֹה גּוֹנִים עֲרַבְבוּ אֶת שְׁמֹחַתָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֶחָד – שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ, וְלֹא רְאוּיִים הָיוּ לְהַקְרִיב, וּשְׂיִתְבָּרְכוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם. וְאֶחָד – שֶׁלֹּא הִיָּתָה הַשְּׁעָה כְּרְאוּי. וְאֶחָד – שֶׁדָּחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה. וְאֶחָד – שֶׁהָרִי מִקְדָּם לְכֵן יֵצֵא גִזְרֵ דִינָם, וַיִּקְרִיבוּ לְפָנָי ה' אִשׁ זָרָה וְגו'. וְדַאי שֶׁדְּבַר אַחֵר קִשְׁרוּ בְּקֶשֶׁר הַזֶּה, וְהִשְׁאִירוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי פְּנַחֵס, אֵל תֹּאמַר שֶׁהֵם הִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, אֲלֹא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרָה עַל יְדֵיהֶם. שֶׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, כְּנֶסֶת לֹא שׁוּרָה בֵּינֵיהֶם כָּלֵל. מִשׁוֹם כֶּף הַזֹּהֵר אֶת הַכֹּהֲנִים, שְׁכָתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁיִּמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן לֹא יִכְנָס הַכֹּהֵן לְקֹדֶשׁ עַד שֶׁיִּנְשָׂא, כְּדִי שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף עִם הַקְשֵׁר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁמִי שֶׁלֹּא נִשְׂא, מִשְׁרָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ, וְהִיא לֹא מִשְׁתַּתֵּפֶת עִמוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצָאָה אֲצֵלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲרַבּוּבָיָהּ.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי. רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחוּמִים בֵּין רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחוּמִים – זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוֹתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנִגְדָּה לְהַדְבִּק בָּהּ.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנִּשְׂא, צָרִיךְ לְשַׁבַּח אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי שְׁנֵינֵנו, בְּכָל צָרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שֶׁאָדָם נִדְבֵק עִם בֵּת זִוְגוֹ וְחַבִּיבוֹתוֹ כְּנִגְדָּה, כְּשֶׁבֵּא לְעַבֵּד לְפָנָי הַמְּלֶךְ הַקְדוּשׁ, הוּא מְעוֹרֵר זִוּג אַחֵר, שֶׁהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַבִּיבוֹתוֹ לְהַדְבִּק בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁמְעוֹרֵר הַדְּבַר, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ, וְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבָרַכַת אוֹתוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

וַעֲלֵ כֵּן הַשִּׁבְחָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל – כְּשׁוֹשְׁנָה שֶׁהִיא בֵּין הַחֹחִים, שֶׁהִיא מְעֵלָה וְעוֹלָה עַל הַכֹּל. כִּף כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאָר הָאוֹכְלוֹסִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת עַל הַכֹּל. וְזוֹ שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים, וְאֶתְרוּג בֵּין הַחֹחִים, לְהִרְאוֹת אֶת שִׁבְחָהּ שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל.

בֵּא רָאָה, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַכֶת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן מִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (במדבר ו) וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

פְּתוּב (תהלים כה) זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה. זְכוֹר רַחֲמֶיךָ – זֶה יַעֲקֹב. וַחֲסִדֶיךָ – זֶה אַבְרָהָם. כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה, וּמַעֲוֹלָם נָטַל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהֵעֵלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעָשָׂה מֵהֶם מְרַכְבָּה קְדוּשָׁה לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיוּ מַעֲוֹלָם, הוּא זֹכֵר אוֹתָם לְהִגָּן וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן נוֹטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַצְּדִיקִים מִן הָעוֹלָם וּמַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, כְּדִי לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא נִזְכַּר כָּאֵן יִצְחָק? אֲלֹא נִשְׁאָר לְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם שִׁמְצִיקִים לְבָנָיו. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שם פ) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרְתֶךָ. וְכִתּוּב (ישעיה מב) ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנְיָאָה וְגו'. וְזֶהוּ יִצְחָק שֶׁהִסְתַּלַּק מִכָּאֵן. רַבִּי חֲיִיאָ אֹמֵר, זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ – אֵלוֹ הֵם יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, שֶׁצְּרִיכִים אוֹתָם לְהִגָּן עֲלֵינוּ. אֲבָל יִצְחָק עוֹמֵד כְּדִי לַעֲשׂוֹת קְרֻבוֹת, וּמִשּׁוּם כִּף לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ עִמָּם.

דְּבַר אַחֵר כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה, שֶׁכְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָטַל אֶת יִצְחָק וְקִיָּם בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד לְבָדוֹ, נָטַל אֶת אַבְרָהָם וְהֵעֵמִיד בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (בראשית מב) אֲלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם אֲלֵה בְּאַבְרָהָם. רָאָה שֶׁצְּרִיכִים יוֹתֵר קִיּוּם, לְקַח אֶת יַעֲקֹב וּשְׁתַּף אוֹתוֹ עִם יִצְחָק, וְקִיָּם אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וּשְׁמַיִם. וְעַל זֶה בְּאַבְרָהָם וַיַּעֲקֹב הַתְּקִים הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כִּף – כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה.

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, וַיְהִי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי, אַחֵר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם אֶהֱרֹן בְּאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים וְהִתְעַטֵּר בָּהֶם, (בְּאוֹתוֹ שָׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן) הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי צָרִיךְ לְהִשְׁתַּלֵּם מִן שִׁבְעָה, שֶׁהִשְׁלָמָה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְעַל זֶה

הַעֲבוּדָה בְּשָׁמַיִנִי, לְהִתְעַטֵּר מִן שְׁבַעָה, וְשִׁהֲכֵהֶן יִתְתַקֵּן עַל אוֹתוֹ (חֲטָא) שְׁחָטָא (שְׁקַבֵּל) בְּרֵאשׁוֹנָה.

זְהוּ שְׁכָתוּב, וַיֹּאמֶר אֵל אֶהְרֹן קַח לָךְ עֵגֶל, הָרִי פִרְשׁוּהָ עֵגֶל וְדָאִי, לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ עֵגֶל, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לֵב) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסְכָּה. בֵּין בְּקָר, מָה הַטַּעַם בֵּין בְּקָר וְלֹא בֵּין פֶּרֶה? אֵלֶּא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְתַקֵּן אֶצֶל הַפֶּרֶה, לֹא רָאוּי לְהַקְרִיב מִמֶּנָּה אֵלֶיָּהּ. מִי שֶׁשָּׁלַח דּוֹרוֹן לְמֶלֶךְ, רָאִיתֶם שִׁיקַח מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן לְמֶלֶךְ?! אֵלֶּא דּוֹרוֹן לְשִׁלַּח לְמֶלֶךְ צָרִיךְ מִבֵּית אַחֵר, וְלֹא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, מִשָּׁלוֹ לְשָׁלוֹ לֹא רָאוּי. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם כֶּף בֵּין בְּקָר וְדָאִי, וְלֹא בֵּין פֶּרֶה.

לְחֻטָּאת – לְטַהֵר עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁחָטָא בּוֹ. וְאִיל לְעֵלָה תְּמִימִם. תְּמִימִם?! תְּמִימִם הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אִם תֹּאמַר שְׁאָמַר עַל עֵיל וְעֵגֶל – לֹא כֶּף, שֶׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם לֹא עוֹלִים לְעוֹלָה, שֶׁהָרִי כְּתוּב לְעֵלָה תְּמִימִם, וְעֵגֶל עוֹלָה לְחֻטָּאת. מָה זֶה תְּמִימִם, וְכְתוּב אֵיל?

אֵילֶּא אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק לְהַקְרִיב אֵל פֶּרֶה, שְׁנֹזְכָר פְּעָמִים בְּכָתוּב. אַחַד שְׁכָתוּב, (בְּרֵאשִׁית כֵּב) וַיִּשָּׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנִה אֵיל, הָרִי אַחַד. וְאַחַד, וַיִּלֶּךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל, הָרִי שְׁנַיִם, וַיַּעֲלֵהוּ לְעֵלָה. וְעַל כֵּן אֵיל לְעֵלָה תְּמִימִם, שְׁנֵי אֵיל, שֶׁהוּא שְׁנַיִם. וְעַל כֵּן שְׁנֵינּוּ גְבוּרוֹת, וּמֵהֶם נִפְרָדִים לְכַמָּה אַחֲרֵיכֶם.

וְאֵלֶּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחֻטָּאת. עֵגֶל לְחֻטָּאת הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֲכִיחֵן. אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הָרִי קִבְּלוּ עַנְשׁ, וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב בָּהֶם עֵגֶל לְחֻטָּאת, אֵלֶּא עֵגֶל לְעוֹלָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכָל אֵלוֹ שְׁחָטָאוּ בּוֹ, קִבְּלוּ עַנְשׁ, בֵּין בְּדַבּוּר, בֵּין בְּמַעֲשֵׂה, בֵּין בְּעֲבוּדָה. וְאִפְלוּ אֵלוֹ שֶׁלֹּא עָשׂוּ דָבָר, אֵלֶּא שֶׁהֶעֱלוּהוּ בְּרִצּוֹן לְבָם לְעַבֵּד אוֹתוֹ, נַעֲנְשׂוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לֵב) וַיִּשַׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אֵלוֹ שֶׁהֶעֱלוּ אוֹתוֹ בְּרִצּוֹן שֶׁלֹּא לְעַבֵּד אוֹתוֹ, אֵלֶּא שֶׁהֶעֱלוּ גִּזְוֹן שֶׁל רִצּוֹן מִמֶּנּוּ – כָּאֵן נִטְהָרִים, וּמִקְרִיבִים אוֹתוֹ לְעוֹלָה וְלֹא לְחֻטָּאת.

אֲבָלֶּא קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחֻטָּאת, לְמָה? אֵלֶּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִקְרִיבִים רֵאשׁוֹנָה לְשְׁעִירִים, שְׁשׁוֹלְטִים עַל הַהָרִים הָרְמִים. וְזֶה לְחֻטָּאת. וְצָרִיכִים לְהִטְהַר מֵאוֹתוֹ הַחֲטָא, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁצָּרִיךְ לְחַדוֹשׁ הַלְּבָבָה.

וְיִשׁוּר וְאֵיל לְשִׁלְמִים, שׁוּר וְלֹא פֶר, מִשּׁוּם שֶׁשׁוּר הוּא שָׁלֵם, לְהִרְאוֹת שָׁלוֹם, זְהוּ שְׁכָתוּב לְשִׁלְמִים. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, שׁוּר וְאֵיל מִצַּד

השִׁמְאֵל הֵם בְּאִים. שׁוֹר מֵצַד הַשִּׁמְאֵל, שְׁכָתוֹב (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשִּׁמְאֵל. אֵיל, מִשׁוֹם אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְעוֹלִים לְשִׁלְמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, הַכֹּל מִשׁוֹם שְׁכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרֵת וּמִתְבָּרַכֵת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן בְּשִׁלְמוֹת. וְהַיּוֹם הַזֶּה הִיָּה שְׁמִחְתָּם שֶׁל כָּלֵם, שְׁמִחְתָּהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁמִחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים. וְכִמוֹ שֶׁהַשְּׁתֵלֵם הַכֹּהֵן לְמִטָּה, כְּבִיכּוֹל נִשְׁתֵלֵם הַכֹּהֵן לְמַעְלָה. רַק שֶׁנֶּדָּב וְאִבִּיהוּ שְׁעוֹרְרוּ עֲרַבּוּבָיָה בֵּין הַגְּבִירָה וְהַמְּלָךְ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ – וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלְּפָנָי ה' וַתֹּאכַל אֶתֶם וְגו'.

וַיֹּאמֶר מִשֶּׁהָ אֵל אֶלְעָזָר וְאֵל אֵיתָמָר רָאשֵׁיכֶם אֵל תִּפְרְעוּ וְגו', כִּי שְׁמֵן מִשְׁחַת ה' עֲלֵיכֶם. רַבֵּי אַבָּא אָמַר, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁבַמְעֵשִׁים שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרְרִים מַעֲשִׂים לְמַעְלָה, וְהַמְעֵשָׂה שְׁלִמְטָה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת כְּמוֹ הַמְעֵשָׂה שְׁלִמְטָה.

בֵּא רָאָה, כֹּל הַשְּׁמִחָה שְׁלִמְטָה תְלוּיָהּ בְּאוֹתוֹ שְׁמֵן קְדוּשׁ, שְׁמֵשׁ יוֹצְאוֹת שְׁמִחָה וּבְרִכּוֹת לְכֹל הַמְּאוֹרוֹת, וְהַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן (מִמְּנוֹ) מִתְעַטֵּר בְּשִׁפְעַת שֶׁל שְׁמֵן. וּמִשׁוֹם כֶּךָ הַכֹּהֵן, שְׁשֵׁמֵן מִשְׁחָה שׁוֹפֵעַ עָלָיו כְּמוֹ שְׁלִמְטָה, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת שְׁמִחָה וְהִאֲרַת פָּנִים (יִתְרָה מִהַכֹּל), וְשִׁלָּא יִרְאֶה חֶסְרוֹן בְּרִאשׁוֹ וְלֹא בְלִבוֹשׁוֹ, אֶלֶּא לְהִיּוֹת הַכֹּל שָׁלֵם כְּמוֹ שְׁלִמְטָה, וְאֵל יִרְאֶה בּוֹ פָּגַם כָּלֵל, כְּדִי שִׁלָּא יַעֲשֶׂה פָּגַם בְּמָקוֹם אַחֵר.

בֵּא רָאָה, אֵלְמָלָא אֶלְעָזָר וְאֵיתָמָר הָרְאוּ פָּגַם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּלִבוֹשָׁם אוֹ בְּרִאשֵׁיהֶם, לֹא נִצּוּלוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שֶׁהָרִי הַשְּׁעָה עֲמָדָה לְעִשׂוֹת דִּין. וְעַל כֵּן שְׁנִינוּ, בְּשְׁעָה שֶׁהַמְּגַפָּה קוֹרֵאת בְּעוֹלָם, לֹא יַעוֹרֵר אָדָם אֶת עֲצָמוֹ לְדָבָר בְּעוֹלָם, כְּדִי שִׁלָּא יִתְעוֹרְרוּ עָלָיו. פָּרַט אִם עוֹרֵר אֶת עֲצָמוֹ לְטוֹב, וְיִכּוֹל לְדַחֹת (לְדַחֵק) אֶת הַשְּׁעָה, שֶׁהָרִי בְּזִמְנָה וּבְשְׁעָה שֶׁהָרִי עוֹמֵד בְּעוֹלָם, מִי שְׁפּוֹגֵעַ בּוֹ, לּוֹקְטִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וּמִשׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב וְלֹא תִמּוֹתוּ. וְאַחֲרֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת הַשְּׂרָפָה, מִשׁוֹם שֶׁהֵם לֹא בְּאִים מֵצַד הַכֹּהֲנִים, וְלֹא יִנָּקוּ.

רַבֵּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (שְׁמוֹת ו) וַיִּקַּח אֶהֱרֵן אֶת אֵלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב אַחֹת נַחֲשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה. וַיִּקַּח אֶהֱרֵן. הַכֹּל כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ, הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלִמְטָה. בֵּא וְרָאָה, רְאוּיָהּ הִיָּתָה בַת שֶׁבַע לְדוֹד מִיּוֹם שֶׁנִּכְרָא הָעוֹלָם. רְאוּיָהּ הִיָּתָה אֵלִישֶׁבַע לְאֶהֱרֵן מִיּוֹם שֶׁנִּכְרָא הָעוֹלָם.

מה בין זה לזה? אלא הכל אחד. אבל שם לדין, וכאן לרחמים. כשהתחברה עם דוד – זה לדין, לערוך קרבות ולשפך דמים. כאן באהרן – לשלום, לשמחה, להארת פנים, להתברך. ועל כן נקראת (כד) שם בת שבע, וכאן אלישבע. אלישבע – שהתחברה עם חסד. (בא ראה) בת שבע לדין, לרשת מלכות ולהתגבר.

אמר רבי שמעון, זה ששנינו שכתוב קול השופר – יפה הוא, וזהו יעקב, שעלה במחשבה של האבות, ויצאו כאחד מתוך שופר, שהרי שופר מוציא מים ואש ורוח כאחד, ונעשה מהם קול. כך האם העליונה מוציאה את האבות בקול אחד, ומתוך מחשבה התעלו כאחד בקול אחד, ואותו קול נקרא קול השופר, וזה יעקב שכולל את האבות כאחד, ונקרא קול.

ושני קולות הם, שהרי מתוך קול יוצא קול. אבל קול אחד שנקרא קול השופר, ומכאן יצאו שאר הקולות מתוך אותו השופר בזווג של המחשבה. ושבעה קולות הם שיוצאים בזווג של המחשבה עם השופר, והשופר הזה שמשקה אותם ומרוה את האבות בראשונה, ואחר כך את הבנים, והרי בארו את הדבר.

בא ראה, ויקח אהרן את אלישבע, לבסס אותה, לשמח אותה ולחבר אותה עם המלך בזווג שלם, שימצאו ברכות לכל העולמות על ידי אהרן. משום כך צריך הכהן להמצא בהארת פנים, בשמחה, הכל כמו שלמעלה, שהרי על ידו ברכות ושמחות נמצאות. ולכן מרחקים ממנו דין ורגז ועצב, כדי שלא יפגם מאותו מקום שנקשר בו. ועל זה – ואחיקם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא הכהן. עליהם כתוב (דברים לג) ברוך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו'. אמר רבי יהודה, מתוך הפרשה הזו שומעים, שנדב ואביהוא היו שתויי יין, משהזהיר בזה את הכהנים. רבי חייא פתח, (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש וגו'. אם צריך הכהן לשמח ולהמצא בהארת פנים יותר מהכל, למה אסור לו יין? שהרי שמחה נמצאת בו, והארת פנים נמצאת בו?

אף ראשיתו של יין שמחה, וסופו עצבות. ועוד, שיין בא מצד הלויים, מהמקום שיין שורה, שהרי תורה וינינה של תורה הם מצד הגבורה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים. יין בא מצד הלויים) וצד הכהן מים צלולים מאירים.

רבי יוסי אמר, כל אחד מלוה לחברו, והכל כלול זה בזה. ומשום כך זין משרה שמחה, משום שכלול מתוך מים, ואחר כך חוזר למקומו, ועצוב ורוגז ודן דין. (והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים).

רבי אבא אמר, ממקום אחד יצאו – זין ושמן ומים (דבש וחלב). מים ושמן לימין, נוטלים הפהנים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה ראשית וסיום, שכתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזין לשמאל, יורשים הלויים, להרים קול ולזמר, ולא לשתק, שהרי זין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי.

מה בין זה לזה? אלא שמן שהוא בחשאי, בלחש תמיד, בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת, והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין. וזין שהוא להרים קול, ולא שותק לעולמים, בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול, ועומדים בדין. ומשום כך כתוב, (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

משום כך, כשכהן יכנס למקדש כדי לעבד את העבודה, אסור לו לשתות זין, שהרי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי (נראה) הם באים, ומתכונן, (ובחשאי מתכונן במה שמתכונן) ומזוג את מי שמזוג, ומשפיע ברכות לכל העולמות, והכל בחשאי, (ועוד) שכל מעשיו בסוד. וזין הוא מגלה רזים, שהרי כל מעשיו עומדים כדי להרים קול.

רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך מבית מרון לצפורי, והיה עלם אחד מצוי בתוכם (אצלם) עם זין רקוח בדבש. אמר רבי יהודה, נאמר דבר תורה ונלך.

פתח רבי יצחק ואמר, (שיר ז) וחכף כזין הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכף כזין הטוב – זה זינה של תורה, שהוא טוב. שהרי זין אחר אינו טוב, וזינה של תורה טוב לכל. טוב לעולם הזה, וטוב לעולם הבא. וזהו הזין שנוח לו לקדוש ברוך הוא יותר מהכל, ובזכות זה, מי שגרוה מזינה של התורה, יתעורר לעולם הבא, ויזכה להחיות פשיקים הקדוש ברוך הוא את הצדיקים. אמר רבי יהודה, דובב שפתי ישנים, הרי שנינו, שאפלו באותו עולם יזכה לעסק בתורה. זהו שכתוב דובב שפתי ישנים.

אמר אותו עלם, אם כתוב וחכף מזין הטוב, היינו אומרים כך. אבל כתוב כזין הטוב, ולא מזין. השגיחו בו. אמר רבי יהודה, בני, אמר דברך, שיפה אמרת.

אָמַר, אָנִי שְׁמַעְתִּי, שְׁמִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְדַבֵּק בָּהּ, וְאוֹתוֹ דַּבֵּר הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּפִיו וְלֹא לִוְחַשׁ אוֹתוֹ בְּלַחֲשׁ, אֲלֵא מֵרִים בּוֹ אֶת קוּלוֹ, שְׂפָךְ צְרִיכָה תּוֹרָה לְהִרְמֵת קוּל, שְׂכָתוֹב (מְשַׁלֵּי א) בְּרֹאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא, לְהָרִים אֶת רֵנַת הַתּוֹרָה, וְלֹא בְּלַחֲשׁ. כִּיִּין הַטּוֹב, כְּמוֹ יִין טוֹב שְׁלֹא שׁוֹתֵק. וְהוּא עֵתִיד לְהָרִים קוּל, כְּשֵׁיִצֵּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים, שְׁלֹא יִסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, לֹא יִמָּצֵא שְׁיִמְחָה בְּיָדוֹ. דּוֹכֵב שְׁפִתֵי יְשָׁנִים, וְאִפְלוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁפִתוֹתָיו מִרְחָשׁוֹת בַּתּוֹרָה.

עוֹד שְׁמַעְתִּי, וְחִפְךָ כִּיִּין הַטּוֹב – הַפְּסוּק הַזֶּה נֹאמַר לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְנֹאמַר בְּתִשְׁבַּחַת. אִם כֵּן, מִי הוּא שְׁמַשְׁבַּח אוֹתָהּ בְּזֶה? אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – מַה זֶה הוֹלֵךְ לְדוּדֵי? הוֹלֵךְ אֵלַי הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! **אֲלֵא** וְדַאי שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ, שְׂכָתוֹב חֲכוּ מִמִּתְקִים, כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. (שְׂכָתוֹב) וְחִפְךָ כִּיִּין הַטּוֹב. יִין הַטּוֹב – שֶׁהוּא יִין הַמְּשֻׁמָּר. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי – זֶה יִצְחָק שְׁנִקְרָא יָדִיד מִבְּטָן. לְמִישְׁרִים – כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (תְּהִלִּים טז) אֶתָּה כּוֹנֵנֶת מִישְׁרִים, לְהַכְלִיל שְׂמָאל בְּיָמִין. וְזֶהוּ מִישְׁרִים, שְׁבַגְלָל הַשְּׂמֻחָה שֶׁל אוֹתוֹ הִיִּין הַטּוֹב, נִכְלָל הַשְּׂמָאל בְּיָמִין, וְכֻלָּם שְׂמֻחִים. (דּוֹכֵב שְׁפִתֵי יְשָׁנִים) שְׁהָרִי הַכֹּל מִתְעוֹרְרִים בְּשְׂמֻחוֹת וּבְרִכּוֹת, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּשְׂמֻחָה, וּמִתְעוֹרְרִים לְהָרִיק בְּרִכּוֹת לְמֵטָה.

בְּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ לוֹ אֶת רֹאשׁוֹ, וְשְׂמַחוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מַה שְּׂמֻחָה? אָמַר לוֹ, יִיסָא. אָמְרוּ, רַבִּי יִיסָא תְּהִיָּה. יוֹתֵר תְּהִיָּה מְצוּי בְּעוֹלָם מִרַבִּי יִיסָא חֲבֵרְנוֹ, שֶׁהִסְתַּלַּק מִבֵּינֵינוּ. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי אָבִיךָ? אָמַר לוֹ, נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, וְהִיָּה מְלַמֵּד אוֹתִי כָּל יוֹם שְׁלֹשָׁה דְבָרֵי תּוֹרָה, וּבִלְיָלָה שְׁלֹשָׁה דְבָרֵי חֻכְמָה שֶׁל אַגְדָּה. וְהַדְּבָרִים הֵלְלוּ לְמִדְתֵי מֵאֲבִי, וְכַעַת אָנִי גָר עִם אָדָם אֶחָד שְׂמוֹנֵעַ אוֹתִי מִן הַתּוֹרָה, וְאָנִי הוֹלֵךְ כָּל יוֹם לְעַבּוּדָה, וּבְכֹל יוֹם אָנִי חוֹזֵר עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁלִמְדֵתִי מֵאֲבִי.

אָמְרוּ לוֹ, אוֹתוֹ אָדָם יוֹדֵעַ בַּתּוֹרָה? אָמַר לָהֶם, לֹא, הוּא זָקֵן, וְלֹא יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיֵּשׁ לוֹ בָּנִים, וְלֹא שָׂם אוֹתָם בְּבֵית הָרֵב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (אִם לֹא כֵּן הִיָּה) אִם לֹא הִיָּה כֵּן, הִיִּיתִי נִכְנָס לְכַפֵּר הַזֶּה לְדַבֵּר עֲלֶיךָ. עַכְשָׁו אֶסוּר לָנוּ לְרְאוֹת אֶת פָּנָיו, זָרַק

ממך את החמור, ואתה לך אלינו. אמרו לו, מי אביך? אמר, רבי זעירא מכפר ראמין.

שמע רבי יהודה ובכה. אמר, אני הייתי בביתו, ולמדתי ממנו שלשה דברים בכוס של ברכה, ולמדתי ממנו שנים במעשה בראשית. אמר רבי יצחק, ומה מהילד הזה בנו למדתי, ממנו לא כל שכן? הלכו ואחזו בידו. ראו שדה אחד וישבו שם. אמרו לו, אמר דבר אחד מאותם שלמד אותך אביך במעשה בראשית.

פתח ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדלים וגו'. ויברא אלהים – כל מקום של דין נקרא אלהים. ואותו מקום עליון, המקום שיצאו ממנו, כך קורא לו כאן. ואף על גב שהוא רחמים, יוצאים ממנו דינים, ובו הם תלויים.

את התנינים הגדלים – אלו האבות, שהם משקים בראשונה ומשתרשים על הכל. ואת כל נפש החיה הרמשת. ואת כל נפש החיה – זו הנפש, שאותה הארץ העליונה הוציאה מאותה חיה עליונה על הכל, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. וזוהי הנפש של אדם הראשון שמשך בתוכו. הרמשת – זוהי הרוחשת בכל ההרים (הצדדים) למעלה ולמטה. אשר שרצו המים, שאותו נהר עליון שופע ויוצא מעדן, ומשקה את העץ הזה להשתרש בשרשיו על הכל, ושימצא בו מזון לכל.

דבר אחר החיה הרמשת – זהו דוד המלך, שכתוב בו (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למיניהו – אלו כל אותם המלאכים הקדושים שמצויים לקדש את שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם שש כנפים שש כנפים לאחד. ומהם טסים בעולם לעשות רצון רבונם, כל אחד ואחד כראוי לו. אמר רבי יהודה, ודאי כל כך לילד הזה לא ראוי, אבל אני רואה בו שיעלה למקום עליון. **אמר** רבי יצחק, ודאי החיה (הרמשת) זוהי החיה העליונה על הכל, שהרי האחרת, הכתוב קרא לה ארץ. כאן שכתוב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. שהרי אותו נהר שופע ויוצא ומשקה בלי פרוד, עד אותו מקום שנקרא ארץ, ומשם כתוב ומשם יפרד וגו'. והעוף, ואותו עוף, בארץ הזו תלויים ומשקים, וזהו שכתוב והעוף ירב בארץ. קמו והלכו. אמר רבי יהודה, נשתף את הילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.